

Bình Địch Vương Lê Lợi

Tác Giả: Saigon Echo säu täm

Chúa Nhật, 01 Tháng 8 Năm 2010 12:57

Lê Lợi sinh ngày 10-9-1385 (6-8 năm Mậu Sửu) tại Lam Sơn (Kỳ Cham), nay thuộc huyện Thọ Xuân, Thanh Hóa, trong một gia đình "đời đời làm quân trượng mã t phu".

Năm Lê Lợi 21 tuổi cũng là năm nhà Minh đem 80 vạn quân sang xâm lược nước Việt. Cuộc kháng chiến chống Minh của vua Lê Lợi và các tướng quân khởi đầu vào ách thống trị tàn bạo của giặc Minh. Trớ trêu cho nhà vua Lê Lợi, kẻ thù giặc giết, tàn phá, Lê Lợi đã nung nấu một quyết tâm đánh đuổi chúng ra khỏi bờ cõi.

Đầu năm 1416, tại núi rừng Lam Sơn trên đất Thanh Hóa, Lê Lợi cùng với 18 người bạn thân thiết, đồng tâm cùng nhau đã làm khởi đầu đánh giặc giết yên quê hương. Đó là khởi đầu của Lê Lợi đã đi vào sách.

Tin Lê Lợi dấy lên nghĩa, chiêu mộ hiền tài bay xa, thu hút các anh hùng hào kiệt từ bốn phương kéo về. Đất Lam Sơn trở thành nơi tụ nghĩa. Ở đó có các tướng lĩnh xã hội và thành phần dân tộc khác nhau, với những địa vị và họ tên: Nguyễn Trãi, Trần Nguyên Hãn, Nguyễn Chích, Nguyễn Xí, Lê Lai, Cầm Quý, Xa Khả Tham... Sau một thời gian chuẩn bị chín muồi, đầu năm 1418, Lê Lợi xưng là Bình Địch Vương, triệu tập hội họp người, kêu gọi nhân dân đứng lên đánh giặc cướp nước. Lê Lợi là linh hồn, là lãnh tụ tối cao của cuộc khởi nghĩa này.

Cuộc khởi nghĩa Lam Sơn từ mùa đông tới kết thúc tháng 12-1427), qua các giai đoạn phát triển và chiến lược, chiến thuật của nó đã chứng minh Lê Lợi là người có tầm vóc của một thiên tài, một nhân cách vĩ đại, chủ trương những lãnh tụ mùa đông, khai sáng. Nhờ Ngô Quyền với chiến thắng trên sông Bạch Đằng năm 938 đã chấm dứt thời kỳ 1.000 năm một nước, một đất nước khởi đầu của dân tộc thì Lê Lợi với cuộc khởi nghĩa Lam Sơn toàn thắng, kết thúc

20 năm th&#ng tr&# c&#a gi&#c Minh, khôi ph&#c n&#n đ&#c l&#p lâu dài cho T&# qu&#c, b&#t đ&#u m&#t k&# nguyên xây đ&#ng m&#i. Không có Lê L&#i, không có phong trào kh&#i nghĩa Lam S&#n. Nh&#ng Lê L&#i không ch&# là ng&#&#i nhen nhóm, t&#o l&#p ra t&# ch&#c kh&#i nghĩa Lam S&#n mà ông còn là nhà ch&# đ&#o chi&#n l&#&#c ki&#t xu&#t. M&#t nét đ&#c s&#c, m&#i m&# trong đ&#ng l&#i ch&# đ&#o cu&#c kháng chi&#n ch&#ng Minh mà Lê L&#i th&#c hi&#n là đ&#a vào nhân dân đ&# ti&#n hành chi&#n tranh gi&#i phóng dân t&#c. Nhìn vào l&#c l&#&#ng nghĩa binh và b&# ch&# huy, t&#ng lĩnh c&#a cu&#c kh&#i nghĩa, có th&# th&#y rõ tính ch&#t nhân dân r&#ng rãi c&#a nó, m&#t đ&#c đ&#i m&#n i b&#t không có &# các cu&#c kh&#i nghĩa khác ch&#ng Minh tr&#&#c đó. Đ&#a vào s&#c m&#nh c&#a nhân dân, đoàn kết, t&#p h&#p m&#i l&#c l&#&#ng xã h&#i trong m&#t t&# ch&#c chi&#n đ&#u, r&#i t&# cu&#c kh&#i nghĩa &# m&#t đ&#a ph&#ng, l&#y núi r&#ng làm căn c&# đ&#a, phát tri&#n sâu r&#ng thành cu&#c chi&#n tranh gi&#i phóng dân t&#c trên quy mô toàn qu&#c. Đây là m&#t c&#ng hi&#n sáng t&#o to l&#n v&# đ&#ng l&#i chi&#n tranh c&#a Lê L&#i và b&# tham m&#u c&#a ông, đ&# l&#i m&#t kinh nghi&#m l&#ch s&# quý giá.

V&#a là nhà t&# ch&#c và ch&# đ&#o chi&#n l&#&#c v&# chính tr&#, quân s&#, v&#a là v&# t&#ng c&#m quân m&#u trí, qu&# quy&#t, Lê L&#i đã v&#n đ&#ng l&#i đánh "vây thành di&#t vi&#n" theo lý thuy&#t quân s&# ông nghi&#n ng&#m: Đánh thành là h&# sách. Ta đánh thành kiên c&# hàng năm, hàng tháng không l&#y đ&#&#c, quân ta s&#c m&#i, khí nh&#t, n&#u vi&#n binh gi&#c l&#i đ&#n thì ta đ&#ng tr&#&#c, đ&#ng sau đ&#u b&# gi&#c đánh, đó là đ&#ng nguy. Chi b&#ng nuôi s&#c kh&#e, ch&#a khí h&#ng đ&# đ&#i quân c&#u vi&#n t&#i. Khi vi&#n binh b&# phá thì thành t&#t ph&#i hàng". Chi&#n thu&#t "Vây thành di&#t vi&#n" c&#a Lê L&#i k&#t h&#p v&#i ch&# tr&#ng "m&#u ph&#t nh&# tâm công", uy hi&#p, phân hóa, chiêu đ&# đ&#ch c&#a Nguy&#n Tr&#i t&#o nên m&#t ph&#ng th&#c đ&#c đ&#o trong ngh&# thu&#t quân s&# Vi&#t Nam.

Cu&#c vây h&#m V&#ng Thông &# Đông Quan và tiêu di&#t vi&#n binh gi&#c t&#i Chi Lăng, X&#ng Giang cu&#i năm 1427 là k&#t qu&# th&#ng l&#i c&#a t&# t&#ng quân s&# c&#a Lê L&#i - Nguy&#n Tr&#i. Sau khi đ&#u i h&#t gi&#c Minh v&# n&#&#c, Lê L&#i lên ngôi hoàng đ&# năm 1428, sáng l&#p ra v&#ng tri&#u Lê. Lê L&#i làm vua đ&#&#c 5 năm thì m&#t (1433), an táng t&#i Vĩnh Lăng, Lam S&#n, mi&#u hi&#u là Thái T&#.

Trong s&# nghi&#p xây đ&#ng đ&#t n&#&#c bu&#i đ&#u c&#a v&#ng tri&#u Lê, Lê L&#i đã có nh&#ng c&# g&#ng không nh&# v&# n&#i tr&#, ngo&#i giao, nh&#m ph&#c h&#i, c&#ng c&#, phát tri&#n đ&#t n&#&#c trên m&#i m&#t, nh&# t&# ch&#c l&#i b&# máy chính quy&#n t&# trung &#ng xu&#ng đ&#a ph&#ng; ban hành m&#t s&# chính sách kèm theo nh&#ng bi&#n pháp có hi&#u qu&# đ&# khôi ph&#c s&#n xu&#t nông nghi&#p, &#n đ&#nh đ&#i s&#ng xã h&#i. Lê L&#i cũng chú ý t&#i vi&#c phát tri&#n văn hóa, giáo d&#c, đào t&#o nhân tài. Năm 1428, lên ngôi vua, năm sau (niên hi&#u Thu&#n Thiên th&# 2, 1429), Lê L&#i đã cho m&# khoa thi Minh Kinh. Năm 1431, thi khoa Hoàng t&#. Năm 1433, Lê L&#i đích thân ra thi văn sách. Đ&#y là ch&#a k&# năm 1426 trong khi đang vây đánh Đông Quan, Lê L&#i đã m&# m&#t khoa thi đ&#c cách l&#y đ&# 32 ng&#&#i, trong đó có Đào Công So&#n, m&#t nhà ngo&#i giao xu&#t s&#c th&#i Lê L&#i. Nh&#ng, nhi&#m v&# chính tr&# l&#n nh&#t ph&#i quan tâm gi&#i quy&#t hàng đ&#u sau khi đ&#t n&#&#c đ&#&#c gi&#i phóng là vi&#c tăng c&#ng c&#ng c&#, gi&# v&#ng n&#n đ&#c l&#p, th&#ng nh&#t c&#a T&# qu&#c. V&# ph&#ng di&#n này, Lê L&#i đã làm đ&#&#c hai vi&#c có ý nghĩa l&#ch s&#. Th&# nh&#t, ông đã thành công trong cu&#c đ&#u tranh ngo&#i giao, thi&#t l&#p quan h&# bình th&#ng gi&#a tri&#u Lê và tri&#u Minh. Th&# hai, Lê L&#i đã kiên quy&#t

Bình Địch Vương Lê Lợi

Tác Giả: Saigon Echo s&#u t&#m

Chúa Nhật, 01 Tháng 8 Năm 2010 12:57

đ&#p tan nh&#ng âm m&#u và hành đ&#ng b&#o lo&#n mu&#n cát c&# c&#a m&#t s&# ng&#y quân tr&#c, đ&#n hình là v&# Đèo Cát Hãn &# M&#ng L&#, Lai Châu. Trong bài th&# làm kh&#c vào vách đá núi Pú Hu&#i Chồ (bên sông Đà, thu&#c Lai Châu) năm 1431 khi đánh Đèo Cát Hãn, Lê L&#i đã nói rõ ý chí b&#o v&# s&# th&#ng nh&#t giang s&#n:

*Đ&#t h&#m tr&# t&# nay không còn,
Núi sông đã vào chung m&#t b&#n đ&#.
Đ&# th&# kh&#c vào núi đá
Tr&#n gi&# m&#n Tây c&#a n&#c Vi&#t ta.*

Sau bài th&# trên, Lê L&#i còn viết bài th&# th&# hai kh&#c vào vách núi Hào Tráng bên Ch&# B&#, Hòa Bình.

Lê L&#i trong 5 năm làm vua, bên c&#nh nh&#ng công lao to &#n, có ph&#m m&#t s&# sai &#m mà s&# sách đ&#ng th&#i cũng th&#ng th&#n phê phán. Đ&#i Vi&#t s&# ký toàn th&# vi&#t: "Vua hăng hái d&#y nghĩa binh đánh đ&#p gi&#c Minh, 20 năm mà thiên h&# đ&#i đ&#nh. Đ&#n khi lên ngôi, đ&#nh lu&#t &#, ch&# &#nh&#c, m&# khoa thi, đ&#t c&#m v&#, &#p quan ch&#c, &#p ph&# huy&#n, thu góp sách v&#, m&# tr&#ng h&#c, có th&# g&#i là có m&#u &#n, sáng nghĩ&#p. Song, đa nghi, hay gi&#t, đó là ch&# kém".